

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Maximiliani Sandaei E Societate lesv Doctoris
Theologi Architectvra Christiana**

Sandaeus, Maximilianus

Coloniæ Agrippinæ, 1653

Art. I. pro humilitate tanqua[m] ædificij Spiritualis fundamento Doctoru[m]
Ecclesiæ Authoritas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46065)

ARTICULVS I.

*Pro Humilitate, tanquam ædificii Spiritualis Fundamento
Doctorum Ecclesie Auctoritas.*

Taxioma celebratur à vitæ spiritualis Magi-
stris, Humilitatem esse virtutum fundamen-
tum. Quod si verum, dicit quispiam, & nega-
ri non posse videtur, ruunt, quæ hactenus de
Ædificii Spiritualis Fundamento disleruimus. Siquidem
demonstrare conati fuimus, Fundamentum stabile, cui
illa Divinitatis fabrica inædificari debeat, esse Fidem, à
qua diversissima virtus, tam substantiâ, quàm objecto,
immò & subiecto est Humilitas. Verùm utrumque bel-
le convenire, si aures animumque iis, quæ jam tractare
aggredimur accommodaveritis, efficiam, spero, ut ipsi
met mecum pronuncietis. Imprimis autem negari non
potest, Humilitatem in Ædificio virtutum Fundamen-
tum rectè nuncupari. Hoc enim elogio Humilitatem
passim extollunt gravissimi doctissimi que Patres-Sanct.
Cyprianus Sermone de Nativitate humilis Christi: *Fun-
damentum*, inquit, sanctitatis, *semper fuit Humilitas: nec in
caelo stare potuit superba sublimitas. Hanc primam gratiam in-
grediens mundum noster Parvulus attulit: & à cunabulis nos sibi
conformes fieri volens, teneri voluit in vita, quod exhibuit in per-
sonâ.* S. Chrysostomus fusius & planè architectonicè,
homilia xxxv. in Gen. *Vbq; i modum servemus, ait, & bonis
operibus nostris Humilitatem, quasi Fundamentum substru-
amus; ut securè virtutes superextruere possimus. Virtus enim non
est, nisi conjunctam habeat Humilitatem. Qui hoc Funda-
mentum rectè jecerit, poterit, in quantam voluerit altitudinem,
structuram excitare.* Deinde: alia imagine ex Architectura

desumpta firmitatem illius declarans. *Hac est, inquit, inexpugnabilis Turris: hac omne continet edificium, non sinens sum vel à ventorum violentia, vel ab impetu imbrum, vel à spirituum vi deici; sed omnibus insidiis inaccessum, facit, & invictum, quasi ex adamante constructum esset, magnaeque nobis divinae largitatis retributiones adfert.* Eiusdem fundamenti stabilitatem eleganter dilaudat commentario in Acta Apostolica, & hunc in modum scribit: *Nil humilitate potentius. Fortior est petra, solidior adamante: & maiorem securitatem nos collocat, quam queant vel turres, vel urbes, vel muri; omnibusq; Diaboli machinantis sublimior facta, contingere volentibus insuperabiles facit.* Doctorem suum sequitur Joannes Cassianus collat. xv. cap. 7. *Humilitatem vocat omnium magistram virtutum, additque: ipsa est caelestis aedificii Fundamentum firmissimum: ipsa est domus proprium atque magnificentum Salvatoris. Ista enim universa miracula, quae Christus operatus est, sine periculo elationis, exerceat.* Idem libro xii. *Institur. monast. Nullo modo poterit in anima nostra virtutum Structura consurgere, nisi prius iacta fuerint verae Humilitatis in corde nostro fundamenta, quae firmissimè collocata, perfectionis, & caritatis culmen valeant sustinere.*

NEC in scholâ solùm Chrysoctomi Constantinopolitanâ, idolim usurpabatur, sed in Africana etiam. Nam praeter Cyprianum, quem antea laudabam, celeberrimum est illud Augustini lib. 1. de verbis Domini Ser. x. quod manifestè Architectonicam sacram sapit: *Magnus esse vis: à minimo incipe: cogitas magnam fabricam construere celsitudinis, de Fundamento prius cogita, Humilitatis. Et quantam quisque vult & disponit superimponere molem aedificii, quanto erit majus Aedificium, tanto altius fodit Fundamentum. Et Fabrica quidem cum construitur, in superna consurgit: qui autem fodit Fundamentum, ad ima deprimitur. Ergo & fabrica ante celsitudinem humiliatur, & fastigium post humilitatem*

tionem erigitur. Quod est fastigium construenda Fabricæ, quam molimur: quo perventurum est cacumen Ædificiij: citò, dico, usque ad conspectum DEI. Videtis quam excelsum est: quanta res est, conspiciere DEUM - Et post multa ejus generis. Para te videre sublimiter, à quo visus es misericorditer. Sed quia magnum fastigium est, de Fundamento cogita. Quo, inquis, fundamento? Disce ab illo, quoniam mitis est, & humilis corde. Hoc in te fode. Fundamentum HUMILITATIS. & perveniens ad fastigium CARITATIS.

NON minus clarè S. Bernardus lib. V. de consideratione ad Eugenium Papam, circa finem, Bonum quoddam, & stabile Fundamentum est Humilitas. Et epistola LXXXVII. ad Ogerium Canonicum Regularem: Humilitas, ad quam usque ducit humilitatio, totius est Fabrica Spiritualis Fundamentum. Alibi, Humilitatem vocat Fundum, Lib. 2. ad Eugen. Pretiosus fundus est: bonus fundus Humilitas, in qua omne adificium spirituale constructum, crescit in templum sanctum in Domino, Denique in cantica sermone xxxvi. Nisi super Humilitatis stabili Fundamento, spirituale adificium stare minimè non potest. Ob hanc causam, Humilitatem virtutum primam veterum, nonnulli constituunt. Ita S. Hieronymus epistola ad Eustochium de Paula matre: Quæ prima Christianorum virtus est, tanta se Humilitate dejecit, ut qui eam non vidisset (fortè non novisset) ipsam esse non crederet, sed ancillarum ultimam. S. Ambrosius autem in Psalm. cxviii. Sermone 20. Humilitas, ait, virtutum omnium caput est, nimirum, initium. Radicem appellat S. Gregorius, qui libro xxviii. Moral. cap. ultimo ita scribit: Quia origo virtutis Humilitas est, illa in vobis virtus veraciter pullulat, quæ in radice propria, id est, Humilitate perdurat. A qua nimirum si abscinditur, arescit: quia vivificantem se in intimis humoribus caritatis perdit. Et sanè, cælestis Magister doctrinam

Evan-

Evangelicam ab *Humilitate* est exorsus: *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum celorum.* Matth. v. 3. Quos, ut interpretatur S. Augustinus, libro de Virginitate cap. xxxii. *sine ulla controversia, Humiles intelligimus.*

ARTICULUS II.

HUMILITAS FUNDAMENTUM

indirectè, per accidens, dispositivè.

EX haftenus recensitis *Humilitatis* encomiis, in quibus nominatur caput, origo, radix, initium, ac prima virtutum ideoque Fundamētum *Ædificii* Spirituales, infurgit difficultas illa minimè dissimulanda, quia ad *Architecturam* spectans. Cùm domus unius sit unicum fundamentum. Quod, præter superius dicta, ex eo liquet, quoniam fundamentum est prima pars: non potest autem nisi unumquid esse primum: nam primum est, ante quod nihil est. Jam verò, constat etiam, *Fidem* esse fabricæ de quâ agimus, siue illa dicatur *Domus Sapientia*, siue *Ædificium Spirituale* virtutum *Fundamentum* stabile. Excluditur igitur à fundamenti denominatione, & ratione *Humilitas*, virtus à *Fide* genere toto diuersa. Agnoui hanc difficultatem, nec dissimulavit S. Thomas, duobus omninò locis in *Secunda Secundæ*. Primo quidem quæstione iv. articulo vii. vbi disputat, *Utrum Fides sit prima inter virtutes?* Et docet: *Fidem* per se loquendo, inter omnes virtutes primam esse. Tamen per accidens aliquam *fide* esse priorem; sicut removens prohibens: in quantum nimirum, per functionem alterius virtutis removentur impedimenta credendi. Sic